

2 februari 1961

U 1398/61 - C 46 - P1/PS9.

PT 3990/17

Land: Groot-Brittannië/Europa.

Onderwerp: De Britse politiek ten opzichte van Europa.

Referenties:

Datum van waarneming: Eind januari 1961.

Bron: Betrouwbaar.

Informant: De Duitse ambassadeur te Londen.

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

Groot-Brittannië/Europa

DE BRITSE POLITIEK TEN OPZICHTE VAN EUROPA

De Duitse ambassadeur te Londen deelde vertrouwelijk het volgende mede.

Het is niet duidelijk wat de Engelsen nu eigenlijk precies willen. Het is echter moeilijk hun daarvan een verwijt te maken, omdat noch de ambassade, noch het Ministerie van Buitenlandse Zaken concrete informatie kan geven over het Duitse standpunt. Het is ook de Engelsen wel duidelijk, dat bijvoorbeeld CARSTENS en ERHARD niet precies dezelfde voorstelling hebben van wat er nu te doen staat. Welke richting in Bonn de overhand zal krijgen en voor hoelang, is niet duidelijk.

Het is zeker een feit dat gedurende het laatste halfjaar een aanzienlijke verbetering van de betrekkingen tussen Bonn en Londen is ingetreden, en zulks vooral op inspiratie van de bondskanselier. De oorzaken daarvan zijn tweecërlei: ten eerste een negatieve, in de vorm van ADENAUERS teleurstelling over De GAULLE, in het bijzonder met betrekking tot diens ideeën over de NAVO - ten tweede een positieve, in de vorm van de uitstekende indruk die het op ADENAUER heeft gemaakt, dat MACMILLAN bereid bleek het in de Verenigde Naties voor de Bondsrepubliek op te nemen tegen de beschuldigingen van de Sowjet-Unie. Dit laatste was het zichtbare gevolg van een briefwisseling tussen ADENAUER en MACMILLAN, waarin de bondskanselier had gevraagd of de Britse premier geen mogelijkheden zag om in de Verenigde Naties, waar de Bondsrepubliek zelf niet vertegenwoordigd is, iets te ondernemen tegen de Sowjetrussische campagne met betrekking tot de Bondsrepubliek.

Het feit dat in Bonn wordt touwgetrokken om de toekomstige richting van het buitenlands beleid betekent op zichzelf verzwakking van de positie van de Bondsregering.

De Franse positie wordt door de relatieve zwakte van die van Duitsland, nog beheersender. Als de Bondsregering precies wist wat zij wilde - hetzij in snel tempo versterking van de integratie, hetzij verzwakking van de integratieve banden om aldus Engeland binnen te halen - dan zou zij met enige kans op succes kunnen opereren. Nu is dat niet het geval. Juist ook om die reden meent de Bondsregering dat de Engelsen nu maar eens rechtstreeks met de Fransen moeten praten.

Engelands houding schijnt er voornamelijk een te zijn van "wait and see". Daar is ook alle reden toe. De GAULLE's idee over een "Europe des patries" komt al tamelijk dicht bij de Engelse voorstellingen. Deze wijziging in de situatie is ingetreden zonder dat de Britse regering daar iets voor heeft behoeven te doen en zonder dat zij er enige prijs voor behoeft te betalen. Verder is ook de Bondsregering, om de hierboven aangegeven redenen, toegankelijker geworden voor toenadering tot Engeland dan in vorige perioden. Ook dat heeft de Britse regering niets gekost. Haar positie heeft zich dus min of meer vanzelf verbeterd en daarom lijkt er voor haar geen reden zich hals over kop in revolutionaire oplossingen te storten.

De algemene indruk van het Britse beleid is dat men heel langzaam en voorzichtig zal voortgaan met te trachten zowel de betrekkingen tot Duitsland als die tot Frankrijk te verbeteren. Dit is politieke arbeid van lange adem en het lijkt voorlopig een spectaculaire politieke koerswijziging uit te sluiten. Intussen lijkt de onmiddellijke energie van de Britse regering zich te richten op het handelspolitieke vlak. De besprekingen tussen Duitse en Britse experts, die zich duidelijk verre hielden van alle politieke implicaties en complicaties, hebben naar beider voorzichtige overtuiging aangetoond dat het vinden van oplossingen voor de handelspolitieke moeilijkheden wel mo-

gelijk is, indien men maar de weg van de pragmatische aanpak, in de zin van de beoordeling van geval tot geval van de positie voor bepaalde categorieën van producten, blijft volgen.

De Duitse indruk is, dat de Fransen nog steeds weinig toegankelijk zijn voor het creëren van nieuwe en omvattende constructies die zouden neerkomen op het binnenhalen van Engeland in een grotere en losser Europese gemeenschap. Vele tekenen wijzen er op, dat de Fransen de gunstige positie, die zij politiek en economisch in het Europa van de Zes innemen, ook willen uitbuiten en niet van zins zijn om die positie in de waagschaal te stellen door Engeland teveel in de Europese keuken te laten kijken.

Bij wijze van speculatie kan men zich MACMILLAN's houding bij de besprekingen in Rambouillet op 28/29 januari als volgt voorstellen: hij zou De GAULLE kunnen suggereren zijn gedachten over een "Europe des patries" nader te concretiseren in een ook voor Engeland aanvaardbare zin. Zijnerzijds zou MACMILLAN dan kunnen aanduiden, dat hij, indien De GAULLE die richting zou inslaan, bereid zou zijn om met wat meer energie en grotere bereidheid tot concessies de handelspolitieke besprekingen voort te zetten. Maar ook dit moet men zich voorstellen als een uiterst langzaam proces, omdat er weinig tekenen zijn die er op wijzen dat de Fransen hun politieke concept zodanige vorm zouden willen geven, dat de deur voor Engeland wijd open zou zijn. Waarschijnlijk is de Britse regering ook ervan overtuigd, dat de ontwikkelingen in Duitsland haar, op lange termijn gezien, in de kaart spelen. Het is immers niet ondenkbaar, dat ERHARD ADENAUER's eerste opvolger zou zijn. In dat geval zou een accentverschuiving in Duitsland plaats vinden ten gunste van de Britse politiek. Het heeft dus zin om dat rustig

af te wachten en, gebruik makend van de wijzigingen die zich ook al in ADENAUER's houding hebben voltrokken, de positie langzaam aan te verbeteren.

Eind januari 1961.